

האם ישראל תוכל להשתחרר מ"חיבוק הדב" האמריקאי?

written by פרופ' זכי שלום | 27.10.2025

בנאומו בפתיחת מושב החורף של הכנסת אמר ראש הממשלה בנימין נתניהו: "אויבינו לא ויתרו על שאיפתם להשמיד אותנו. הם ספגו מכות קשות, והם מלקקים את פצעייהם ומתכוננים לעימות הבא. עלינו להיות מוכנים לכך, בעוצמה ובתבונה, כדי להבטיח שהעם היהודי יישאר בטוח בארצו".

דבריו לא זכו משום מה לתהודה המתבקשת. ראש הממשלה אומר כאן בעצם שלאחר למעלה משנתיים של מלחמה לא הצליחה מדינת ישראל ליצור ממד הרתעה אמין מול אויביה. היא לא גרמה להם "לשנות דיסקט", להגיע למסקנה שלא כדאי להם להמשיך את מצב המלחמה נגד ישראל. ישראל פגעה קשות ביכולות שלהם, אך פגיעה זו אינה מובילה אותם למסקנה שעליהם לזנוח את דרך המלחמה ולהגיע להסדר מדיני כלשהו עם ישראל.

אויביה של ישראל, כך משתמע מדברי ראש הממשלה, עדיין חדורי תקווה שיוכלו לממש את זממם לחסל את ישראל. בתוך תוכם, הם גאים מאוד באומץ הלב שלהם להוציא לפועל את טבח 7 באוקטובר 2023. לאורך השנתיים האחרונות לא נשמעו ביטויים חד משמעיים של גינוי לאירוע הדמים הקשה שנכפה על מדינת ישראל.

פה ושם נשמעה הסתייגות רפה מן הטבח הנורא. ואולם, ככל שניתן להתרשם עיקר הדברים אינו מקרין גינוי מוסרי של רצח אכזרי של זקנים, נשים וטף בתוך מדינת ישראל. ההסתייגויות מן המעשה מדגישות את העובדה שהמתקפה של החמאס הביאה חורבן על עזה; שהיא פגעה בדימוי הערבי, ובעיקר הפלסטיני בעיני העול; ושהיא, בסופו של דבר, איפשרה לישראל לדחוק את פתרון הבעיה הפלסטינית לקרן זווית.

משמעות הדברים האלה היא שהקביעה של אישים בכירים בממשל ובראשם הנשיא טראמפ, שקנתה לו "מאחזים" גם בישראל, ולפיה ישראל כבר מימשה את עיקר יעדיה במלחמה, וכי אנחנו ניצבים לפתחה של "תקופת שלום ושגשוג כלכלי" שטרם ידענו כמותה, אינה מדויקת בלשון המעטה.

התנהלות חמאס ברצועת עזה, איראן, החות'ים וחיזבאללה ואפילו גופי הטרור ביהודה ושומרון מצביעה בעליל על כך שהם מבינים שהם קיבלו מכה קשה מידיה של ישראל במהלך השנתיים האחרונות. יחד עם זאת, הם רחוקים ממצב של ייאוש שיוביל אותם לכיוון של השלמה ופיוס עם מדינת ישראל.

יעדה העיקרי של כל מלחמה, צריך לזכור, הוא ליצור הרתעה מול האויבים. לגרום לכך שהם לא

ירצו עוד להגיע לעימות מלחמתי, לפחות למשך טווח של שנים ארוכות. זו הייתה התוצאה של מלחמת העולם השנייה כאשר גרמניה, יפן ואיטליה זנחו את דרך המלחמה והלכו בכיוון של דרך שלום.

תמונת המצב הנגלית לעינינו כיום רחוקה מלהקרין תחושה שהגענו "אל המנוחה והנחלה": נשיא איראן מבהיר שארצו לא תשוב למשא ומתן כל עוד ארצות הברית ממשיכה להעלות תביעות "לא ריאליות ולא סבירות". אישים אחרים הבהירו שאיראן לא תוותר על "זכות ההעשרה".

מנהיג החיזבאללה, נעים קאסם, מאיים כי אם ישראל תחדש תוקפנות "רחבת היקף" בלבנון [1] "טילים יתפוצצו בתוך היישות הישראלית". חמאס, ולמעשה כל תושבי עזה, ספגו אולי את המכה הקשה ביותר במלחמה זו. למרות זאת, הוא היתל בנו, וממשיך להתל בנו, בנושא החזרת החטופים. מנהיגיו, אלה שנותרו בחיים, ממשיכים להדגיש שהחמאס "לא יניח את נשקו".

בנקודת זמן זו, למרבה הצער, עושה ארצות הברית מאמצים כבירים, בשיתוף פעולה הדוק עם שאר ה"מתווכות", לשכנע את ישראל "לגלות הבנה וסבלנות" מול חמאס. על הפרק, טוענים נציגי הממשל, עומדות "התפתחויות גורליות" שישנו את פניו של המזרח התיכון ואת מעמדה של ישראל באזור, וכדאי לה לישראל להניח לטפל ולדבוק בעיקר.

לכך נלוו התבטאויות חוזרות ונשנות של הנשיא טראמפ שהוא יכול בכל רגע "להרשות לישראל" לתקוף את חמאס ברצועה. התבטאויות אלה, כמו גם נאומיהם של נציגי הממשל הבכירים ב"הפגנת המחאה למען החטופים", ההתחככות האינטנסיבית שלהם עם ראשי מערכת הביטחון בישראל "מעל לראשו" של הדרג המדיני [2] כל אלה פוגעים קשות בדימוי העצמאי והעוצמתי של מדינת ישראל אותו רכשה ישראל ב"דמים (תרתי משמע) מרובים".

ראש הממשלה, יש להדגיש לזכותו, עושה מאמץ כביר להבהיר שישראל אינה "מדינת חסות" של ארצות הברית, וכי היא זו שתחליט כיצד לממש את יעדיה הביטחוניים. דה עקא, בנסיבות האלה אין די במלים. ישראל חייבת, ממש חייבת, להוכיח את "עצמאותה" במעשים, גם מול הממשל. אם לא תעשה זאת, היא תאבד בהדרגה את מעמדה העוצמתי אותו השיגה בשילוב של תעוזה מדינית וצבאית חסרת תקדים בתולדותיה. אם כך יקרה, חס וחלילה, חזון השלום האזורי, שישראל היא ציר מרכזי בו, יאבד גם הוא את ערכו.

פורסם במעריב, בתאריך 26 לאוקטובר 2025.